

ОСВІТНІЙ ІНСАЙТ

1 тематичний випуск

Вересень – 2018

Попереднє слово

Шановні колеги! Пропоную вам поміркувати разом про те, що для нас може бути цікавим у співпраці і співтворчості, як стати транслятором знань, радником і «сприячем» в освітній діяльності, як підняти свій рівень інформальної освіти. Адже саме така діяльність є основою створення якісно нової педагогічної практики – радикального реформування усієї освітньої системи.

Переконана, що всі ми, читаючи про школи Хмарочоси – ШКОЛИ МАЙБУТНЬОГО, – усвідомили, що потрібно зробити освітній вибух у підході до навчання учнів, стрибок до інформаційного суспільства, в якому головним капіталом є сила людського розуму, знань і творчого мислення. Сьогодні є незаперечною істина, що джерела готовності до інноваційної діяльності осягають проблему особистісного розвитку, професійної спрямованості, професійної освіти, виховання й самовиховання, професійного самовизначення педагога.

Отже, сутність освітніх змін загалом полягає у створенні нового освітнього простору: розвитку власних здібностей і обдарувань, реалізації життєвих компетентностей у професійній та соціальній діяльності, у здійсненні стратегічного, випереджального завдання: **прогнозувати, проектувати та створювати підґрунтя для виникнення позитивних процесів педагогічної діяльності.**

На часі нові форми методичної роботи. І метою створення Е-буклету «Освітній інсайт» - є оновлення, модернізація наукової, методичної роботи, впорядкування самої системи шляхом переробки інформації, установлення зворотного зв'язку, створення єдиної команди для підвищення фахового рівня педагогів для забезпечення якості освітнього процесу. Інформація щомісячного буклету буде спрямована на потребу співпраці і професійної готовності учителя-словесника до роботи в умовах інноваційного освітнього простору.

Переконана, що працюватимемо на засадах педагогіки свободи і партнерської взаємодії.

Зі щирим словом і думкою до своїх колег –
методист департаменту освіти
Житомирської міської ради
Лариса Василівна Вербило

До 100-річчя від дня народження В.О.Сухомлинського

Життєвий шлях від дитинства до юнацтва повинен бути шляхом радості, бадьорості - це одне з найважливіших правил усієї системи нашої роботи.

В. Сухомлинський

Народився Василь Олександрович у вересні 1918 р. в Україні. Влітку 1933р. вступив до медичного технікуму, але незабаром пішов з нього, вступив на робфак, достроково його закінчив і був прийнятий до педагогічного інституту, в якому свого часу навчався інший славетний педагог А.С. Макаренко. Полтавський педагогічний інститут Сухомлинський закінчив у 1939 р. Закінчивши інститут, Сухомлинський працює викладачем української мови та літератури. У 1941р. добровольцем іде на фронт. У 1948 р. був важко поранений, але незважаючи на це продовжує працювати.

У 1948 р. В.О.Сухомлинський стає директором Павлівської середньої школи і беззмінно керує нею протягом 22 років. У 1948 р. це була звичайна школа. До того ж майже зруйнована за роки війни. Відомою її зробив В.Сухомлинський.

Творче портфоліо

Людина не може бути одна. Найвище щастя та людська радість - спілкування з іншими людьми.

Колектив - це не якась безлика маса. Він існує як багатство індивідуальностей.

Багатство суспільства складається з розмаїття індивідуумів, що створюють його, тому вища мета виховання - сама людина.

Піклування про виховну силу колективу - це піклування про духовне збагачення та зростання кожного члена колективу, про багатство відношень.

Любов до Батьківщини та любов до людей - це два швидких потоки, які зливаючись, утворюють могутню ріку патріотизму.

Освітні ідеї в педагогічній системі

Переконання за своєю природою не можуть бути бездіяльним духовним багатством.

Умій відчувати поряд з собою людину, вмій читати її душу, побачити у неї в очах її духовний світ - радість, біду, нещастя, горе.

Самі прекрасні і в той же час найщасливіші ті люди, хто прожив своє життя, турбуючись про щастя інших.

Найвище особисте щастя - боротися за щось більш значне, ніж особисті інтереси.

Людина така, якою є її уявлення про щастя.

Постав над собою 100 вчителів - вони виявляться безсилими, якщо ти не можеш примусити себе і вимагати від себе.

Духовне багатство неможливе без почуття власної гідності.

Найважливіше завдання творчого вчителя - розпізнати, виявити, розкрити, виростити, виплекати в кожного учня його неповторно індивідуальний талант.

Учительська професія - це людинознавство, постійне проникнення в складний духовний світ людини, яке ніколи не припиняється. Чудова риса - постійно відкривати в людині нове, дивуватися новому, бачити людину в процесі її становлення - один із тих коренів, які живлять покликання до педагогічної праці.

Процес виховання виражається в єдності духовного життя вихователя та вихованців - в єдності їх ідеалів, прагнень, інтересів, думок, переживань.

Дати радість праці, радість успіху в навчанні, пробудити в серцях учнів почуття гордості, власної гідності - це перша заповідь виховання.

* * *

Натхненність творчою працею, переживання відчуття гордості від думки, що я майстер своєї справи, в мене золоті руки, мене поважають за те, що я володар праці - і є наріжним каменем виховання справжньої людини, розвитку його громадянської позиції.

* * *

Віра у свої сили, розум, волю, наполегливість, відчуття своєї-могутності - це крила вільної людини.

* * *

Почуття гордості, яке переживає дитина, коли досягає успіху в улюбленій справі, - перше джерело самосвідомості, перша іскра, що запалює в душі дитини вогник творчого натхнення, без радісного піднесення і відчуття повноти сил немає людини, немає глибокої впевненості в тому, що вона посяде гідне місце в житті.

* * *

Щоб школа стала школою радості, щоб вона відкривала дитині насолоду пізнання, вчила мислити треба, треба щоб учитися було цікаво.

* * *

Людину - творця може сформувати лише творчо працюючий вчитель-педагог, вихователь і організатор, талановитий спеціаліст, котрий здатний побачити сферу обдарованості дитини, розвинути її здібності, навчити творчості в праці, навчанні, у створенні самого себе.

* * *

Особистість учителя - наріжний камінь виховання. Усе, що здійснюється у процесі виховної роботи: формування поглядів, переконань, ідеалів, світогляду, інтересів, захоплень — усе, як у фокусі, сходиться в особистості педагога.

Педагогічна майстерність

Для багатьох педагогів України і світу В.О.Сухомлинський, 100-річчя з дня народження якого відзначаємо, став мудрим наставником, Учителем, порадником. Його унікальна спадщина і сьогодні є чистим джерелом педагогічної майстерності.

В.О.Сухомлинський зазначав, що "практична педагогіка – це знання й уміння, не тільки доведені до ступеня майстерності, але й підняті до рівня мистецтва". Щоб досягти цього рівня, педагоги шкіл міста Житомира постійно вивчають і широко впроваджують ідеї В.О. Сухомлинського у свою діяльність.

Життя слова – це царство думки. Отже, виховання красою слова займає значне місце у спадщині Сухомлинського. За допомогою художніх творів талановитого педагога ми маємо приклад того, як саме ми можемо виховувати за допомогою слова, красивого, тонкого, унікального, щирого, кольорового. Бо слово – то скарб, який ми повинні берегти.

Матеріал, який друкується у тематичному випуску Е-буклету, з досвіду роботи вчителя зарубіжної літератури ЖЕЛ №24 м. Житомира Яковенко Лілії Іванівни. Вона спільно з учнями взяла участь у XXIV Всеукраїнських педагогічних читаннях «В.Сухомлинський у діалозі з сучасністю. «А що там за лісом?..»: філософія для дітей».

Учні Лілії Іванівни читали емоційні казки, оповідання В.О.Сухомлинського, досліджували його життєві та творчі сторінки. Самостійно долучалися до активної естетичної майстерні слова: читали, відчували, уявляли і мережили свої казки та оповідання.

**Яковенко Лілія Іванівна,
учитель-методист зарубіжної літератури,
екологічний ліцей № 24,
м. Житомир, Україна**

ШКОЛА ПІД БЛАКИТНИМ НЕБОМ. УРОКИ ЖИТТЯ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

Що було найголовніше в моєму житті?
Без вагань відповідаю: любов до дітей.

В. Сухомлинський

Василь Олександрович Сухомлинський – видатний український учитель-гуманіст, творець, публіцист, який «розвивав гуманістичну концепцію всебічного, заснованого на загальнолюдських цінностях і творчій праці виховання дитини» [9, с. 65]. Залишена ним науково-теоретична спадщина наповнена життєвою мудрістю, налаштовує на глибокі роздуми, надихає на творчість. У своїх працях автор промовляє до душі читача, до його людської гідності й звеличує найкращі паростки шляхетності. Літературні ж твори (вірші, казки, оповідання, притчі) полонять дитячі душі своєю щирістю, людяністю, адже великий педагог вважав найголовнішим у своєму житті любов до дітей. Можливо, тому найвідоміша книга справжнього Учителя має назву «Серце віддаю дітям» і видана 30 мовами світу.

«Людина, – любив повторювати В. Сухомлинський, – народжується на світ не для того, щоб зникнути безслідно пилінкою. Людина народжується, щоб лишити по собі слід вічний» [11]. Ці слова стосуються й самого Василя Олександровича, адже все створене ним увійшло в історію духовної культури нашого народу.

Мета даної статті – висвітлення окремих поглядів українського педагога Василя Олександровича Сухомлинського на виховну роль слова вчителя та казку як морального засобу виховання дитини.

Ще за життя В. Сухомлинський досягнув усього, що могла бажати людина: загального визнання, найвищої нагороди – Золотої Зірки героя, почесних учених звань, всесвітньої відомості, але продовжував жити у невеличкому селищі Павлиш й займатися справою усього свого життя: учити дітей.

І великих, і маленьких навчав у своїй Школі радості, або, як її ще називають, Школі під блакитним небом. Учив читати й писати, слухати голоси пташок, музику джерельця, спів лісного дзвіночка. Та передусім, учив любити людей, їхню працю, рідну землю. А ще вчив бачити незвичайне у звичайному: вчив казці.

З того часу, як зародилася казка, вона навчає й виховує. Жодна школа світу, починаючи зі шкіл Вавилону, Давнього Єгипту, Античної Греції й Риму, Індії, Київської Русі й до сьогодення, не обходилася й не обходиться без казки. За думкою великого казкаря С. Маршака, «казка не знає кордонів..., вона може охоплювати безмежні простори, дійсність перетворювати у неймовірність, реальних героїв наділяти різними якостями й можливостями, тобто в казці є все те, що характерне для дитячої фантазії, дитячого сприйняття світу» [1, с. 37].

У педагогічній діяльності В. Сухомлинського казка як чинник духовного й морального розвитку дитини набула великого значення: «Казка – це, образно кажучи, свіжий вітер, що роздмухує вогник дитячої думки і мови» [2, с. 203]. Український вчений-практик визначив суть цього різновиду народної творчості як благородне й нічим не замінне джерело виховання любові до людини, до Вітчизни.

Сухомлинський-гуманіст по-новаторськи використовував виховні можливості казки. У процесі роботи з молодшими школярами Павлиша він дійшов важливого висновку: «Казка, гра, фантазія – животворне джерело дитячого мислення, благородних почуттів і прагнень» [8, с. 175].

Саме з казки починається творчість. Під час створення казкових образів-персонажів у дітей розвивається образне мислення, мова, творчі здібності. У Школі під блакитним небом, у Кімнаті казки, заснованій педагогом Павлиша, школярі не тільки слухали, а й самі творили казки. І першим поштовхом до творчості були уроки-подорожі у незбагнений і дивовижний світ природи. «Творчість, – за словами В. Сухомлинського, – не приходить до дітей з якогось натхнення. Творчості треба вчити... Спочатку діти повторювали мої власні твори, поступово вони переходили до самостійного опису картин природи, що схвилювали їх, – починався індивідуальний процес дитячої творчості» [7, с. 206].

В. Сухомлинський був переконаний: фантастичні казкові образи відкривають дитині не тільки красу, а ще й істину, бо примушують співпереживати, битися серденьку, шукати виходу із ситуації, що склалася. Казки В. Сухомлинського – вічна мудрість життя, вони спонукають думати, робити висновки. «Утвердити в кожній дитині доброту, сердечність, чуйність до всього живого й красивого – елементарна азбучна істина шкільного виховання» [10].

Пріоритетом у педагогічній спадщині В. Сухомлинського сучасні вітчизняні дослідники й науковці (В. Бадер, Л. Бондар, В. Кузьменко)

вбачають моральне виховання, яке має базуватися на почутті справедливості, адже саме справедливість – основа довіри дитини до вихователя. Головне у спілкуванні – слово, але не повчальне, а доброзичливе та привабливе. Великий Учитель створив цілу теорію слова та його впливу на поведінку й свідомість дитини. Провідну ідею даної теорії можна визначити таким чином: слово має бути змістовним, мати глибокий сенс, емоційне насичення, повинно бути звернене до конкретного учня, бути правдивим. Воно потрібно кожній дитині щохвилини – и тоді, коли малеча насолоджується життєвими радощами, і тоді, коли її серце стискається від суму. Слово – це найтонший дотик до серця, воно здатне зробити людину щасливою або нещасливою. «Немає більшої сили, здатної вплинути на дитячу душу, – писав В. Сухомлинський, – ніж захоплення людиною, подив перед моральною красою і величчю. Взаємні повага і згода, доброзичливість, сердечність, дружелюбність – ось те моральне багатство, яким треба дорожити й на якому будувати наші взаємини...» [4, с. 636].

Слово є й одним із головних елементів знань: у ньому (слові) виражається весь навколишній світ. Особливо це помітно, на думку В. Сухомлинського, у початкових класах, коли дитина за допомогою слова вчителя робить свої перші кроки сходинками знань. Через усне та писемне слово маленький школяр активно пізнає світ, тому дуже важливо, щоб слово стало для дитини «інструментом, за допомогою якого вона й опанує знання» [3, с. 58]. Разом із тим, український педагог закликав учителів та вихователів робити все, щоб «не перетворити дитину на «сховище знань, комору істин, правил і формул», а навчити її думати, мислити, сприймати яскравий навколишній світ із його закономірностями, явищами, фактами, істинами» [3, с. 59].

За дослідженнями В. В. Кузьменка, до форм, методів і засобів навчально-виховної роботи у Павлиській Школі радості можна віднести наступні складові: навчання в «зелених класах», складання книжок-картинок про природу, казок, оповідань; подорожі у природу; уроки мислення; задачі з живого підручника; Кімнату казки, острів Чудес; куточок краси; використання пісні, музики, книжки; свято матері, троянд, польових квітів, птахів; свято першого хліба та ін. Основна роль усіх згаданих критеріїв – влучне слово як засіб морального виховання дитини, її світогляду.

У більшості своїх праць В. Сухомлинський звертається до педагогів і дотримується думки про те, що формування дитячої філософії, світогляду «починається з тієї сходинки мислення, піднявшись на яку людина розглядає оточуючий світ і відчуває себе частиною його, що реальний погляд на оточуюче життя формується в процесі всього періоду навчання дитини в школі й залежить від того, чи сформовано в учнів узагальнену картину світу» [3, с. 54]. Педагогічні погляди В. Сухомлинського, за думкою науковця В. Бадер, певним чином пов'язані із філософськими традиціями Г. Сковороди: поняття серця й душі людини є синонімами внутрішнього світу особистості. А над собою завжди треба працювати.

У процесі багаторічних спостережень за дітьми директор Павлівської школи дійшов висновку: якщо дитина не знає праці, одухотвореної ідеєю, творення краси для людей, її серцю чужа витонченість, чутливість, вона грубішає і сприймає лише крик, покарання примус. А це є основною причиною грубості підлітків. Тому й створював В. Сухомлинський такі умови для підлітків, щоб вони переживали натхнення, щоб джерелом почуття краси для них стала особиста праця, яка є частиною духовного життя особистості.

Отож учитель-практик з величезним досвідом і тонкий психолог Василь Олександрович Сухомлинський вважав кожную дитину особистістю, бачив у ній чутливу душу, прагнув у кожній дитині відкрити джерельце творчості через складання казок. «Казка – це активна естетична творчість, що охоплює всі сфери духовного життя дитини – її розум, почуття, уяву, волю. Вона починається уже в розповіданні, вищий етап її – інсценізація», – писав Василь Сухомлинський [8, с. 189].

Творчість, викликана казкою, досягає свого апогею, на думку господаря Кімнати казки, саме в інсценізації. Образи, що жили в уяві дітей, набували вигляду хаток, вітряків, печер, а картонна Баба-Яга чи фанерні герої Лисиця, Ведмідь, Засць здавалися живими, діяльними, хоча й були витвором їхніх рук. Через театралізацію легше донести до дитини суть виховного слова, дати можливість і викликати бажання виразити себе, свої почуття.

З давніх-давен відомо, що казка – це думка, втілена в художнє слово. Тому під її впливом павлівські діти вчилися бачити взаємозв'язки між предметами та явищами, досягаючи єдності образів. Особливу увагу директор-педагог надавав різноманітним спостереженням учнів за оточуючим життям, урокам серед природи,

основну мету яких вбачав у навчанні дітей думати. А досягти цього можна лише за умови, коли дитина вчиться спостерігати, милуватися, дивуватися, радіти пізнанню, перетворювати думку у слова, тобто творити казку. Результат дитячих спостережень – письмові роботи молодших школярів, наприклад, на такі теми: «Як подорожує крапля води?», «Як сходить сонце?», «Як живуть бджоли?».

Діти починають розуміти: навколо стільки прекрасного, кожна мить – неповторна, чарівна, пропустити її неможливо; краса облагороджує наше життя, але її треба вміти побачити. Та мить, коли серце дитини торкається краси, приходить завжди несподівано й стає першим кроком до розуміння природи та місця людини в ній. Саме тоді думки й висновки перетворюються у слова, речення, у казку.

Вихованці Павлівської школи не мали готових шаблонів для створення своїх казок, вони самі повинні були дійти до всього завдяки унікальним моральним урокам, урокам життя у Школі під блакитним небом. Можливо, тому багато творів В. Сухомлинського мають закінчення у вигляді риторичних запитань, або ж запитання винесені у заголовок. Для прикладу: «А серце тобі нічого не підказує?», «Чи важко бути справжнім другом?», «А де ж моя совість? У чому вона?».

Є у Сухомлинського й твори, які закінчуються висловами, що дають певну оцінку сказаному: «Розуміти чуже горе – велика людська краса», «Сміятися над старістю – сміятися над собою», «Всі могили – людські», «Це людина з кам'яним серцем...», «Уміють радіти тільки ангели...».

Педагогічний колектив Павлівської середньої школи велику увагу приділяв розвитку художньої та естетичної творчості школярів. У статті «Павлівська середня школа» В. О. Сухомлинський писав: «У кожної дитини дрімають задатки якихось здібностей... Щоб їх запалити, потрібна іскра, такою іскрою є натхнення, захоплення майстерністю старшого товариша або ровесника» [6, с. 343].

Цілий ряд казок і оповідань В. Сухомлинський присвятив темі філософії життя, місцю кожної людини у цьому житті. Письменник-педагог ставить запитання, на які школярам треба шукати відповідь разом із учителем, батьками, своїми ровесниками: «Чого? Чого?», «Хто найкращий майстер на землі?», «Калюжа», «Про жайворонка, що у вікно вилетів», «Чому ж мама так хвалить?», «Який слід повинна залишати людина на землі?», «Здрастуйте».

У праці «Методика виховання колективу» В. Сухомлинський звертається до молодого педагога: «...Якщо ви хочете, щоб вихованець став розумним, допитливим, кмітливим, якщо у вас є мета утвердити в його душі чутливість до найтонших відтінків думки й почуття інших людей ... надихайте його розум красою слова... Його чарівна сила розкривається передусім у казці. Казка – це колиска думки, зумійте поставити виховання дитини так, щоб вона на все життя зберегла хвилюючі спогади про цю колиску» [5, с. 520].

Таким чином, практик Сухомлинський розкрив мудрість казки й показав найдієвіші способи її використання у навчально-виховному процесі.

Дослідники спадщини великого педагога визначили основні форми роботи з казкою: слухання та читання казок, бесіди за їх змістом, добір та виготовлення ілюстративних матеріалів, інсценізації казок, створення власних казок. Саме такий підхід є раціональним засобом впливу казки на розумовий розвиток, моральні та естетичні почуття дітей.

Великий педагог В. О. Сухомлинський пропагував прості закони моралі, які, на жаль, для багатьох є дуже важкими – «не вбивай», «не кради», «не будь нечесним», «поважай батька свого й матір свою». Ці біблійні заповіді, на яких віками стояло людство, Сухомлинський доносив до своїх вихованців через казки, притчі, оповідання.

Скромний сільський учитель, філософ, мудрець, чиє ім'я відоме за межами України, навчав дітей добра, людяності, любові до усього живого. А своїм колегам-педагогам радив не забувати про те, що дитина – це дзеркало життя не тільки своїх батьків, а й учителів. І тому треба робити усе, щоб дитинство й майбутнє дітей було прекрасним.

Педагогічна спадщина В. Сухомлинського завжди актуальна, бо спрямована на життєвість, на справжність людини. Чудовими перлинами художньої літератури для дітей стали його збірки «Чиста криниця. Казки, оповідання, етюди» та «Вічна тополя». Що ж таке добро? Яка вона, добра людина? Чи легко бути добрим? На ці запитання й дає відповіді учитель, директор Павлиської школи, вчений і академік В. Сухомлинський у своїх творах. А ще радить: робити добро треба не тільки тоді, коли тебе бачать люди; значно більше треба для того, щоб бути справжньою людиною тоді, коли тебе ніхто не бачить. Бути людиною – найважчий обов'язок на землі, адже життя прожити – не поле перейти.

Казки ж виховують у дітей почуття ширості, сердечності, любові до всього прекрасного, бережливе ставлення до природи, формують навички людяності у взаєминах між юними особистостями. Казки В. О. Сухомлинського – це мудрі уроки життя, філософія людської доброти, безмежна творчість, це Школа радості, Школа під блакитним небом.

Тож варто скористатися сьогодні педагогічними порадами та літературним спадком українського вченого Василя Олександровича Сухомлинського.

ЛІТЕРАТУРА

1. Григор'єв К., Хандрос Б. Павлиш – продовження легенди. К.: Рад. школа, 1976.
 2. Ковальчук В. І. Спогади про В. Сухомлинського / В. І. Ковальчук. – К., 1990.
 3. Кузьменко В. В. Василь Сухомлинський: життєвий шлях та педагогічні погляди / В. В. Кузьменко, Н. В. Слюсаренко, Г. М. Кондратенко, О. В. Рідкоус. – Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013.
 4. В. О. Сухомлинський // Вибр. тв.: у 5 т. – К.: Рад. школа, 1976. – Т. 1.
 5. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу / В. О. Сухомлинський // Вибр. тв.: у 5 т. – К.: Рад. школа, 1976. – Т. 1.
 6. Сухомлинський В. О. Павлиська середня школа / В. О. Сухомлинський // Вибр. тв.: у 5 т. – К.: Рад. школа, 1976. – Т. 4.
 7. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором / В. О. Сухомлинський // Вибр. тв.: у 5 т. – К.: Рад. школа, 1976. – Т. 4.
 8. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибр. тв.: у 5 т. – К.: Рад. школа, 1976. – Т. 3.
 9. Сучасна українська енциклопедія. Т. 14. – Харків: Книжковий «Клуб Сімейного Дозвілля», 2005.
- Електронні ресурси
10. Масловська М. Казковий світ Василя Сухомлинського [Електронний ресурс] / Марія Масловська. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/>.

ШМАТОЧОК ЛІТА

Холодний зимовий вечір. У безкрайньому небі мерехтять далекі зірки. По засніженій вулиці поспішає додому з музичної школи Василюк.

Пробігаючи повз чергову багатоповерхівку, дівчинка раптом зупиняється.

– Що це?! – дивується Василюк. – Невже падає яскраво-жовта зірка?

За мить дівчинка опиняється на дитячому майданчику, бо саме тут, на білій ковдрі з пухнастого снігу, що застиг на каруселі, вона бачить незрозумілий золотавий предмет. Він, як магніт, притягує до себе дівчинку, промовляючи: «Дивися на мене, милуйся. Я – маленьке диво!».

Юна скрипалька не встигла зоглядітися, як зрозуміла, що тримає в руках цей яскравий шматочок. Забарвлений в теплі кольори, він нагадав чарівну красуню Осінь. Та Василюк чомусь захотілося поринути у дзвінке жовто-зелене літечко. Відразу калейдоскопом промайнули веселі сонячні дні, посмішки друзів, шкільні канікули, згадалося безмежне море...

Дівчинка піднесла ближче до очей свою несподівану знахідку й подумала: «Цей блискучий шматочок принесе мені радість і допоможе зробити кожен зимовий день таким же чудовим, як моє улюблене літечко».

А новенька скрипка раптом заспівала свою чарівну мелодію, яку водночас підхопили і зірочка, і Василюк...

– Літечко, літо! Сонечком зігріто! А я диво-зірочка, шматочок літа-літечка...

Пашинська Анна,
учениця 10-А класу

НАЙНІЖНІШІ РУКИ

Ця історія трапилася майже сто років тому.

Одного темного вечора до лісовика-чарівника дійшла звістка про те, що король Зірковий Шлях шукає людину з найніжнішими в світі руками. Така дивна забаганка надзвичайно зацікавила чаклуна – він вирішив допомогти владарю.

Рано-вранці, сівши на красеня-коня, чародій поспішив до королівського замку, де вже зібралася сила силенна ельфів, гномів, чарівників різних казкових категорій, богатирів – претендентів на звання «Найніжніші руки країни».

Замислився наш лісовик-чарівник: «Хіба ж є серед тих, хто зібрався, бодай один із ніжними руками?»

У наступну мить його думку ніби підхопив сам король, бо раптом пролунала фанфара – сигнал до початку королівського прийому.

Велику розкішну залу заповнили не тільки чарівні істоти, а й принци, принцеси, фрейліни, ремісники, кухарі, теслярі та навіть нероби. Отож величезний королівський прийом розпочався.

Король Зірковий Шлях пропонував усім присутнім взяти участь у конкурсній програмі, танцювальному балі, жартівливих змаганнях і дуже уважно спостерігав за діями учасників, вірніше, за їхніми руками.

Здогадалися? Король самотужки шукав найніжніші руки королівства.

Мабуть, багато людей думає, що найніжніші руки – це руки королев чи тих жінок, які ніколи не торкалися тяжкої роботи і завжди залишалися осторонь бруду. Та чародійник-лісовик за допомогою чарівного шару вирішив дізнатися, чи це так.

Невеличкі вправи із чарівною кулькою довели зовсім інше: тільки люди з ніжною, доброю, світлою душею мають ніжні руки. У королівській залі такої людини не виявилось.

А як думаєте ви: чи знайшов король людину з найніжнішими руками?

Пашинська Анна, учениця 10-А класу

ШМАТОЧОК ЛІТА

Був похмурий осінній день. Дмитрик лежав у своєму ліжечку й слухав тиху пісеньку дощу. Хлопчик не любив такої погоди. «Якось вона дуже мокра й сумна», – подумав він.

Невдовзі почав куняти. Уві сні згадалося літо. Як же Дмитрик любив літні канікули! А найбільше – грати з друзями. Мав їх чимало, та найкращим приятелем завжди був Максим. Дмитрик згадав: «Скільки всього веселого разом робили. І в біді ніколи мене не залишив. А які пироги його мама пече...». І, як завжди буває, прокинувся на найцікавішому місці. Провсяк випадок глянув у вікно. Але там все ще панувала похмура осінь.

Цього року літа в Дмитрика не було. Три місяці він провів у лікарні. Рідні постійно були поряд. Іноді навідувались однокласники. Навіть вчителька приходила. Та ніхто не приніс йому з вулиці літа...

Думки перервав дзвінок у двері. Тато таємниче всміхнувся:

– Синку, до тебе гості!

На порозі стояв Максимко. В руках він тримав пакуночок.

– Це мама передала. Найкращі ліки для настрою.

Як же зрадив Дмитрик! В пакунку був ще гарячий пиріг. Той самий, з яблуками. По стінах непомітно застрибали сонячні зайчики. Кімнату наповнив сміх і солодкий запах. Так тепло стало у друзів на серці. «Ось він, - подумав Дмитрик, – мій шматочок літа».

Ковальчук Марія,
учениця 8-В класу

НАЙНІЖНІШІ РУКИ

Якось швидко сьогодні прийшов вечір. Сонце готувалося лягти у ліжко з білих хмаринок. Скоро мали повернутися з поля мої матуся й тато.

Я допомагала бабусі готувати вечерю і чомусь замислилася: «Цікаво, а які руки у моєї бабусі? Вони такі ж ніжні, як і мамині?»

Аж ось прийшли мої наймиліші люди: мама і тато. Мабуть, за хвилину до вечері я побачила, як матуся цілує бабусині руки й шепоче: «У Вас, моя рідна, найніжніші руки у світі».

Як завжди, ми прибрали зі столу й пішли відпочивати.

Тієї ночі мені наснився дивний сон. На якомусь майдані я побачила багато людей. І всі вони зверталися до мене: «Торкнися моїх рук, торкнися моїх рук». Звісно, мені довелося це зробити. Чомусь усі руки, яких я торкалася, були зморщені, «черстві».

Раптом я помітила свою маму. Вона теж простягала до мене руки. Я торкнулася її руки й відчула: руки моєї неньки ніжні, як пелюстки квітки мрій.

Я прокинулася і зрозуміла: найніжніші руки у світі – це руки моєї матусі.

Момотенко Ганна,
учениця 5-А класу

КВІТКА СОНЦЯ

Людина знає багато різноманітних історій про усі квіти планети Земля. Серед оповідей є загадкові, вигадані, несподівані, веселі, неймовірно дивовижні, й усі вони дуже цікаві.

Маленька Олеся почула легенду про Квітку Сонця, яка може виконати найзаповітніше бажання. Правда, знайти цю квітку нелегко.

Та дівчинка не побоялася перешкод. Вона поклала у рюкзачок водичку, печиво, улюблену теплу кофтину і помандрувала на пошуки квітового дива.

Олеся обійшла усі вишукані клумби міста, розкішні садки, які тільки знала, зазирнула й до занедбаних діляниць, але квітку так і не знайшла. В розпачі дівчинка повернулася додому.

На жаль, легенда не повідомила, що квітка сонця – це не зовсім рослинка, це всі добрі справи, які робить людина.

Кожен на Землі може віднайти *свою* квітку сонця, задумати *свої* бажання, втілити в життя *свої* мрії.

Пашинська Анна, учениця 10-А класу

ЧИ ВАЖКО БУТИ СПРАВЖНІМ ДРУГОМ?

Тетяна і Катруся – подруги вже майже два роки. Дівчатка дружать відтоді, як почали ходити у хорову студію.

Минулого року колектив став переможцем фестивалю і, звичайно, був нагороджений... поїздкою до Німеччини. Подорож виявилася дивовижною: цікаві екскурсії,

неймовірні емоції, високі сучасні будинки, стильні магазини, вражаючі рекламні щити... Та більше за все дівчаток захопила старовинна архітектура. Від досконалої краси давніх споруд важко було навіть погляд відвести. А скільки зроблено фотографій!!

Керівник хору подарувала дівчаткам на згадку про виступ і мандрівку великий фестивальний плакат із знімками хористок на тлі краєвидів Німеччини. Але подруги жили в різних районах міста, тому не могли домовитися, кому ж дістанеться плакат.

Рішення прийняла Катруся: вже не один раз вона бувала за кордоном, а значить красиву велику листівку варто віддати Тетянці, адже для неї ця поїздка – перше і незабутнє враження.

Тетяна зраділа: так вчинити могла тільки справжня подруга! Дівчинка цілком довіряє Катруся, готова допомогти їй завжди, в будь-яку хвилину, бо впевнена: подруга ніколи не зрадить.

Напевне, справжнім другом бути важко, адже треба навчитися віддавати іншому найдорожче, ділитися найціннішим.

А чи готові ви до справжньої дружби?

Дідківська Тетяна, учениця 8-Б класу

НАЙЛАСКАВІШІ РУКИ

Десь там, у високих горах, у безмежних степах, у густих лісах, трапилася дивна історія.

Одного разу зустрілися два чоловіки: бідний і багатий. Бідний мав лише песика Левка, правда, розумного і спритного. Цю дивну компанію любили й поважали усі мешканці невеличкого селища. А багатого ніхто не любив: він був грубим, лінивим і злим, хоча й жив «як сир у маслі».

Та цього разу багатий сам зупинив бідного:

– Здорово, бідняче! Чого зажурився?.. О-о, це чого ти без собаки сьогодні?

– Доброго здоров'я і Вам, пане! – відповів бідний трохи здивовано. – Не зажурився, а задумався я. А Левко мій трохи занедужав.

– Ой! Та що там тобі думати! Питай мене, я знаю багато.

– Чи не скажете Ви, пане, у кого наймиліші, найласкавіші, найніжніші руки?

– Ха-ха-ха! Ото насмішів! Як це у кого? Звісно, у того, хто дає гроші та коштовні дарунки.

– А мені здається, Ви помиляєтеся, пане.

– Гаразд, сперечатися з тобою сьогодні чомусь не хочу, настрої у мене, бачиш, гарний! Зайдемо краще до когось із сусідів та й запитаємо у них.

Йшли вони довго, аж втопився пан, але не каже про це бідному. Аж ось і хата чиясь. Зайшли, привіталися. Дивляться: три парубка сидять, кашу їдять. От бідний і питає одного:

– Скажи, хлопче, у кого наймиліші, найласкавіші руки у світі?

– Та, мабуть, у матері, бо вона народила нас.

– А ти, парубче, що думаєш? – запитав багатий.

– Тож у матері, бо вона мені освіти дала.

Третій парубок і чекати не став, сам відповів:

– У матері, бо вона – найкраща у світі!

Не зрозумів пан цих бідних: невже наймиліші руки можуть бути без коштовних речей?

А ви, друзі, як думаєте?

Таргонська Марія, учениця 5-А кл.

ШМАТОЧОК ЛІТА

Усюди відчувається прохолодний подих осені. Повільно кружляє в повітрі жовтогарячий листок. Сіре небо все частіше затаюють низькі хмари. Сіється дрібний дощ. Незабаром деревам доведеться геть роздягнутися, скинути своє останнє вбрання, а згодом і підставити гілки пані Хуртовині.

Одного разу маленька Оленка виглянула у віконце подивитися на повільний танок осіннього листя. Раптом на її світлому личку з'явився смуток. Дівчинка згадала яскраві й веселі моменти літа, коли вона грала на подвір'ї зі своїми друзями. Їй захотілося знову поринути у яскраві літні дні. Тоді Оленка взяла пензлик і намалювала своїми крихітними ручками картинку. То був дивовижний пейзаж. Вона повісила малюнок на стіну й сказала мамі:

– Матусю, це шматочок літа. Нехай у нашій оселі завжди буде тепло і затишно.

Мама посміхнулася донечці й подумала: «Ти – моє сонечко, мій шматочок літа!»

Павленко Анна,
учениця 10-А класу

ЧИ ВАЖКО БУТИ СПРАВЖНІМ ДРУГОМ?

– Чи важко бути справжнім другом? – запитав одного разу Андрійко свою маму.

Ще вчора він думав, що всі, хто навколо нього, – найкращі у світі друзі, адже скільки пустощів, жартівливих ігор, веселих змагань та таємничих історій любили пригадувати однолітки, 8-річні діти.

Та, на жаль, виявилось, що все зовсім не так.

Якось у клас прийшов новий хлопчик, Петрик. Він був кмітливим і веселим. Всі діти відразу почали юрбитися біля нього і зовсім забули про ватажка Андрійка, тому хлопчик відчув себе зайвим, покинутим. В голові виникло безліч запитань, сумних думок. Тепер школярик зрозумів, що далеко не всі можуть бути справжніми друзями.

Шкода, що так швидко і легко люди можуть змінити собі товаришів.

Напередодні навчального року родина Андрійка переїхала до іншого міста. Дуже великого. Йдучи до нової школи, хлопчик з острахом подумав: «Як мене зустрінуть? Чи знайду друзів? Чи стану справжнім другом сам?».

Перед дверима школи запитав у мами: «Скажи мені, матусю, чи хороший я хлопчик? Чи приймуть мене діти у свій гурт?».

Мама зрозуміла свого синочка, лагідно усміхнулася, подала свою ніжну руку і підвела до великих дверей: «Не бійся, Андрійку, все буде гаразд!»

До класу хлопчик увійшов, сміливо подивився на дітей, які уже чекали новенького.

Перший шкільний день пройшов чудово, додому повертався Андрійко разом із Васильком та Оринкою, які жили у сусідньому під'їзді. Згодом діти стали справжніми друзями, завжди допомагали один одному. Коли ж траплялися непорозуміння, Андрійко першим протягував руку допомоги. І завжди згадував ніжний і лагідний погляд мами.

Мама! Ось хто може бути другом! А як думаєте ви, чи важко самому бути справжнім другом?

Олексієнко Тетяна,
учениця 5-А класу

ШМАТОЧОК ЛІТА

Ось і веселе літечко настало. Принесло свої щедрі дари: яскраве сонечко, нарядні квіточки, смачні ягоди, а для дітей-школярів – радісні й довгоочікувані канікули. Але без мудрого керівника, напевне, цього могло й не бути.

А чи знаєте ви, діти, хто ж він, керівник?

Ні? Тож слухайте!

Керівник, вірніше, керівниці – це чарівні феї, які кожного літа трудяться над тим, щоб сонечко яскраво усім світило, щоб серце раділо досконалій природі, тому й розмальовують, саджають вони зелену травичку, фарбують блакитне небо й розливають річки.

Так, діти, це все роблять дивовижні феї, майже непомітні людям, але тендітні чарівниці існують, повірте. Якщо ж одного разу вам захочеться зірвати травичку чи квіточку, пригадайте історію про фей-трудівниць, що дарують кожній людині шматочок літа!

Поважайте працю інших, можливо, феї колись допоможуть і вам.

Окоча Маргарита,
учениця 8-Б класу

ЧИ ВАЖКО БУТИ СПРАВЖНІМ ДРУГОМ?

Якось одного сонячного літнього дня три подружки – Катруся, Даринка та Марійка – вирішили влаштувати змагання на велосипедах. Дівчатка давно вже товаришували, майже завжди їх можна було бачити разом, тому їхні стосунки оточуючі вважали справжньою і міцною дружбою.

Нарешті – старт. Усі дівчатка налаштовані тільки на перемогу. Ось попереду мчить у синій футболці Марійка, за нею зосереджено крутить педалі і впевнено тримає червоний руль Даринка, яку от-от наздожене Катруся у своєму новенькому спортивному костюмі.

Швидко їдуть яскраві дівчатка-подружки. Зразу відчувається: вони – команда. До фінішу залишається зовсім мало, кому ж пощастить бути першою?

Раптом... ой-ой!! Даринка втрачає рівновагу і... падає. А що ж подруги? Катруся вмить спиняється і поспішає на допомогу:

– Як ти, сонечко, чи не дуже забилася? Де болить?

– Дякую, Катрусю, все добре, тільки коліно розбила, трохи пече, – і непрошені сльози з'явилися на обличчі Даринки.

Марійка тим часом без перешкод досягла фінішу, зраділа своїй перемозі, а на подруг навіть не озирнулася.

Дівчатка ніяк не очікували від неї такої реакції, тому щире здивування і непорозуміння відобразилося в їхніх широко відкритих очах.

– Невже це наша весела красуня Марійка? – тихо запитала Катруся.

– Чому вона не підходить до нас? – прошепотіла Даринка.

Дівчатка подивилися одна на одну і раптом зрозуміли: подругою її назвати тепер важко.

А ви як думаєте: чи важко бути справжнім другом?

Костюченко Альона,
учениця 8-В класу

ЧИ ВАЖКО БУТИ СПРАВЖНІМ ДРУГОМ?

На далекій Півночі, в тундрі, жило веселе оленятко Пухнастик. Одного разу бабуса й дідусь запросили його у гості, в Країну Зелених Лісів.

І от Пухнастик уже в літачку, тож подорож почалася.

Через деякий час малюк відчув тепло яскравого сонечка.

– Це, напевне, справжнє літо! – захоплено вигукнув Пухнастик.

А скрізь віконце літачка він спостерігав за дивовижною красою лісів, полів, океану...

От нарешті й мальовниче село. А ось і рідні бабуса й дідусь радо зустрічають онука.

Якось бабуса попросила оленятка назбирати в лісі ягід на пиріжки. По дорозі Пухнастик познайомився з руденьким оленятком Рудком, який жив неподалік. Він зовсім не був схожим на полярного оленя, але Пухнастик потоваришував із ним. Рудко допоміг виконати завдання бабусі, й малята разом пішли на прогулянку.

– Ти, Рудко, справжній друг! – вигукнув Пухнастик. – Ми так швидко впоралися. Хочеш, я розкажу тобі про мою країну.

Рудко із задоволенням слухав цікаві розповіді нового друга про Північне саяво та північних оленів, а наступного дня вирішив показати гостю Кришталеве джерельце, Магічну Гору та Квітучу галявинку.

Ось і ранок... Оленятко швидко зібралося й побігло до Рудка.

Раптом Пухнастик побачив великого ведмедя, який ішов йому на зустріч.

– Це ти звідки такий дивний? Ха-ха-ха! Може, з іншої планети? – пробурчав ведмідь, насміхаючись з оленятка.

– Ти смієшся з мене? Але ж це неввічливо! – прошепотів Пухнастик.

– Що?! Мовчи, маля! Я тебе зараз навчу поважати старших, – зі злістю заревів ведмідь.

Рудко неподалік чекав на Пухнастика, тому, почувши крики, швидко прибіг на захист друга. Ведмідь від несподіванки розгубився й пішов геть, а оленята весело засміялися.

– Я вдячний тобі, сьогодні я знову зрозумів, що ти – справжній друг, – сказав Пухнастик.

– Так вчинив би кожен на моєму місці! – щиро промовив Рудко.

– Ні, не кожен, а лише справжній друг.

А як думаєте ви, чи важко бути справжнім другом?

Горбата Євгенія, учениця 10-А класу

КВІТКА СОНЦЯ

Якось Оля вийшла на прогулянку і подивилася на яскравий квіточок біля дому. Дівчинка ще декілька днів тому помітила, що одна квіточка не схожа на своїх подруг. Зранку, коли сонечко просипається, квітка відкриває чудові пелюстки, а після заходу сонця чомусь їх ховає.

– Квітко, ти така красива. А як тебе звати? – запитала Оля.

Та рослинка мовчала, тільки повернула свою прекрасну голівку до дівчинки.

І раптом заговорили інші квіти.

– Вона випадкова гостя у нашому квітковому будиночку, – прошепотіла зірочка-айстра.

– Але ж така чарівна! – замріяно промовила маленька незабудка.

– Вона гарна сусідка, – сказав гордий дзвіночок.

– Шкода, що так мало часу проводить із нами, – підхопив бесіду жовтенький чорнобривець.

Увечері Оля розповіла матері про дивну квітку. І мама пояснила донечці:

– Люба моя, ця квітка справді чарівна й незвичайна. Вона – Квітка Сонечка, його золотий промінчик.

Вночі Олі наснилася велика галявина, на якій росли різні-різні квіти, а справжньою королевою серед них була Квітка Сонця...

Вишняк Анастасія, учениця 8-Б класу

ШМАТОЧОК ЛІТА

Одного сонячного дня Оленка разом із батьками поїхала на пікнік у невеличке селище Радість. Неподалік місця, де зупинилася дружна родина, протікала така прозора річка, що Оленка не втрималася і мерщій побігла купатися. Плаваючи у теплій водичці, вона уявляла себе чарівною русалкою, принцесою озера Дивосвіт.

Раптом дівчинка почула ніжний голосок, який наспівував її улюблену пісню про літо. Оленка наблизилася і побачила справжню річкову красуню – дівчинку з блакитними очима. Коли погляди дівчаток зустрілися, вони відразу зрозуміли, що стануть справжніми подругами. Тому й побігли до своїх батьків розповісти про несподіване знайомство.

Шкода, що цікавий і веселий день закінчується так швидко. Увечері нові знайомі домовилися про наступні зустрічі, попрощалися і поїхали до своїх домівок.

Зустрітися пощастило тільки через рік: на жаль, так склалося...

1 вересня, як відомо, – найкраще свято для першокласників: новенький рюкзак, пенал, зошити, книжки, великі букети осінніх квітів, а головне – увага!

Коли вчителька привела дітей до класу й посадила за парти, дівчатка опинилися поруч. Звичайно ж, згадали минуле літо, селище Радість, озеро Дивосвіт і купання юних русалок.

Марійка з Оленкою стали найкращими ученицями. Вони були дуже щасливі, адже знову відчували ШМАТОЧОК ЛІТА!

Ваховська Анастасія,
учениця 8-Б класу

НАЙЛАСКАВІШІ РУКИ

Одного осіннього ранку учні 3 класу зібралися біля шкільного вікна. Вони, усміхаючись, дивилися услід своїм рідним. Було тихо. Та ось гордо озвався Мишко:

– Ви бачили мого тата? Який же він високий та мужній. Він працює в поліції: охороняє усіх нас.

Тато у Мишка й справді кремезний чоловік, ще й має розкішні вуса.

– А мою бабусю хто помітив? Правда ж, статна жінка?!...

Та невпинну Олю перебив тихий шепіт Олени:

– А це моя мама...

Всі поглянули на худорляву жінку з блискучими блакитними очима. Вона дивилася на школярів у вікно, мов зачарована. Несподівано до дітей підійшла вчителька.

– А яка ж твоя мама?

– Ну, моя мама... Просто мама!

Запанувала глибока тиша.

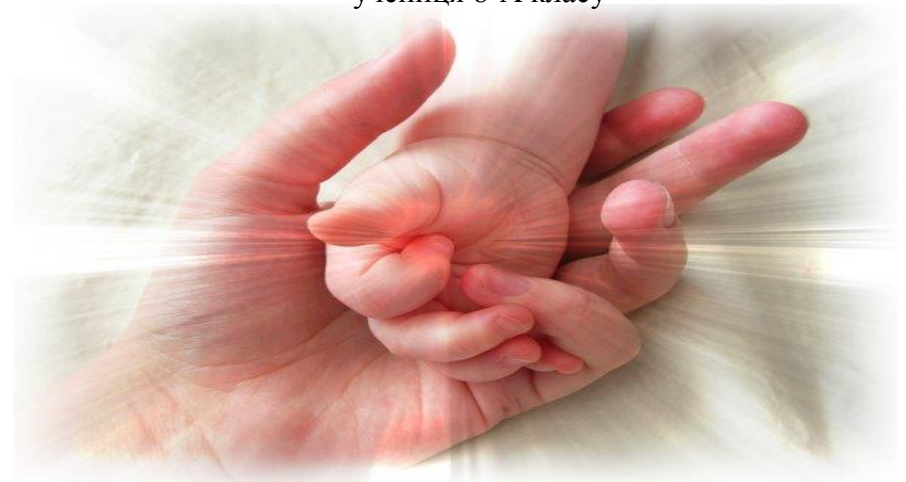
– Проте у моєї мами найласкавіші руки, – невпевнено сказала Оленка.

У вчительки на очах забриніли сльози.

Пролунав дзвінок. Усі розійшлися на свої місця.

Як ви думаєте, чому на очах учительки з'явилися сльози?

Ігнатенко Олександра,
учениця 8-А класу

АНОНС ЖОВТНЕВОГО НОМЕРА

Чому б не стати найкращими?

Тринадцять кроків до створення

суспільства, яке навчається

Уявімо собі спільноту XXI сторіччя:

- ✳ Кожен учень має власний портативний комп'ютер.
- ✳ Кожна сім'я має вдома великий комп'ютер, поєднаний із телевизором, який коштує всього триста доларів, а то навіть менше.
- ✳ Кожен учень, як і кожна сім'я, має Інтернет.
- ✳ Будь-яка особа, незалежно від віку, має безпосередній доступ до найліпших у світі вчителів з усіх дисциплін.
- ✳ Кожен може ознайомлюватись із зібраннями бібліотек, матеріалами інтерактивних наукових музеїв, картинних галерей.
- ✳ Кожна особа має можливість через Інтернет регулярно з'єднуватися з іншими, конструюючи нові електронні ігри задля вивчення улюблених предметів.
- ✳ Молоді батьки проходять відповідний вишкіл, що допоможе їм максимально розвинути фантастичний потенціал, який виявляється в ранньому віці дитини, визначити її темперамент, стиль навчання та мислення.
- ✳ Кожна чотирирічна дитина вміє читати, грамотно писати, лічити, додавати, віднімати, множити і ділити, компонувати власні розповіді, рисувати, розфарбовувати, розмовляти трьома-чотирма мовами, проте всього цього вона навчається за посередництва ігор і розваг.
- ✳ Регулярно обстежують здоров'я дитини, особливо її зір, слух, інші відчуття, відповідно до того, як відбувається ознайомлення зі світом.
- ✳ Кожна п'ятирічна чи шестирічна дитина йде до школи, маючи рівні можливості повною мірою розвивати свій потенціал.
- ✳ Школа стає найкращим місцем розваг з базою дослідження власного досвіду та знань.
- ✳ Учителів шанують як добрих фахівців, їхню працю відповідно високо оплачують.
- ✳ Для найліпших учителів-предметників школою стає цілий світ. Замість того, щоб писати підручники, вони придумують мультимедійні інтерактивні навчальні ігри, а їхні проекти

пізніше реалізують групи фахівців, які займаються створенням професійних програм і телевізійної реклами.

✴ Інші вчителі стають успішними менеджерами освітніх осередків, виконуючи і роль наставників, як це завжди робили великі спортивні тренери.

✴ Кожна особа, незважаючи на свій вік, може сама планувати свою навчальну програму й має доступ до обов'язкових інформаційних джерел, щоб швидко оволодіти знаннями.

✴ Усі випускники середньої школи мають значно вищий, ніж сьогодні, рівень навичок з основних галузей знань, як-от: із читання, письма, математики, природничих наук, географії, історії та загальних знань. Це й складає базові знання культурної людини - так звану культурну грамотність.

✴ **Три головні шкільні дисципліни - це наука, як учитися, наука про мислення, а також наука про те, як стати "самостійним менеджером власного майбутнього". Цього не вчать на окремих предметах, ці дисципліни вплетені у всі заняття.**

✴ Панують цілком інші принципи діяльності шкіл, які стають цілодобовим осередком навчання та поширення знань для місцевих спільнот.

✴ Завдяки інформаційній мережі - Інтернетові - можна відвідувати навчальні курси з тисячі предметів: від бухгалтерських до комп'ютерних і письменницьких. Здобуті знання закріплюються за допомогою особистих зустрічей з учителями в інформаційних центрах. Найчастіше курси тривають від одного дня до шести тижнів.

✴ Залежно від рішення місцевої спільноти школа може мати власне сільське господарство, лісову ділянку, вирощувати рибу, випускати газету чи вести радіостанцію. Іноді школа має навіть власну маленьку фабрику, де діти на практиці застосовують здобуті знання з економіки, бухгалтерії, техніки тощо, а також продають вироблені товари.

✴ Кожний є одночасно і вчителем, і учнем.

✴ Небагато діяльних осіб іде на пенсію в традиційному розумінні цього слова. Часто сімдесятилітні столярі, інженери вчать свого фаху молодих, які б раніше не мали перспектив, бо не закінчили школи. Разом вони виробляють навчальне приладдя для дошкільних закладів.

Думки мудрих

Пікассо запитали:

- Що важливіше – що? чи як?

Пікассо подумав і відповів:

- Хто!

На порозі твій День, Учителю!

Нехай слова великого педагога, гуманіста, письменника В.О. Сухомлинського стануть для нас вершиною любові до дітей, життя і крилатих мрій в ім'я щасливого майбутнього нашої України!

«Збагнемо ці слова, Учителю! Ми горимо і згоряємо в ім'я того, щоб єднати людей узами добрих побажань. Щоб людині хотілося жити від того, що поряд з нею живуть люди!»

**З прийдешнім святом,
дорогі колеги!**

